

Eduskunta
Lakivaliokunta
lav@eduskunta.fi

Eduskunnan lakivaliokunnan asiantuntijalausuntopyyntö HE 5/2025 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Tuomioistuinvirasto pitää esityksen tavoitteita sääntelyn yhtenäistämiseksi ja selkeyttämiseksi kannatettavina. Myös tavoite parantaa viranomaisten edellytyksiä huolehtia seuraamusten täytäntöönpanoa on kannatettava.

Oikeusrekisterikeskuksessa on käynnissä täytäntöönpanotietojärjestelmän uudistamista koskeva hanke. Nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä on ehdotettu vain sellaisia lainmuutoksia, jotka eivät ole riippuvaisia uuden tietojärjestelmän käyttöönotosta. On tärkeää, ettei lainsäädäntö lukitse tiettyä teknistä totutustapaa, vaan se tulee aina voida arvioida, suunnitella ja määritellä erikseen.

Tuomioistuinvirasto ottaa asiantuntijalausunnossaan kantaa esityksessä ehdotettuun muutokseen koskien seuraamusten täytäntöönpanokelpoisuutta. Muilta osin Tuomioistuinvirastolla ei ole lausuttavaa esityksestä.

Esityksessä ehdotetaan yhtenäistettävän seuraamusten täytäntöönpanokelpoisuuden sääntelyä siten, että saatavan perustavan päätöksen lainvoimaisuuden tulisi lähtökohtaisesti olla yleinen täytäntöönpanokelpoisuuden edellytys. Osassa erillislakeja on ollut toisistaan poikkeavaa sääntelyä seuraamusten täytäntöönpanokelpoisuudesta. Osa hallinnollisista seuraamusmaksuista on säädetty täytäntöönpanokelpoiseksi muutoksenhausta huolimatta ja osassa laeista täytäntöönpanokelpoisuuden edellytyksistä ei ole lainkaan säädetty.

Ehdotettua muutosta sääntelyn yhdenmukaistamiseksi on pidettävä perusteltuna.

Ehdotettu muutos kuitenkin tarkoittaa käytännössä sitä, että täytäntöönpanoa varten tarvittaisiin tieto päätöksen lainvoimaisuudesta myös niiden päätösten osalta, joissa aikaisemmin täytäntöönpanokelpoisuudesta on säädetty toisin tai ei lainkaan. Käytännössä tämä muutos koskee erityisesti erilaisia hallinnollisia seuraamusmaksuja, joista suurimpana ovat poliisin liikennevirhemaksut.

Esitetyn muutoksen on arvioitu aiheuttavan lainvoimaisuuskyselyitä hallintotuomioistuimiin pelkästään poliisin liikennevirhemaksuja koskien noin 20 000 kappaletta vuodessa. Lisäksi tulisivat myös muut hallinnolliset seuraamusmaksut kuten esimerkiksi PRH:n uusien kaupparekisterilain mukaisten hallinnollisten seuraamusmaksujen oikaisuvaatuspäätökset, joita koskevien lainvoimaisuuskyselyiden vuosittaiseksi määräksi on arvioitu 14 000–21 000 kappaletta. Kaiken kaikkiaan lainvoimaisuustiedusteluja on arvioitu uudistuksen myötä tulevan hallintotuomioistuihin vuosittain 37 000–45 000 enemmän kuin aikaisemmin.

Viranomaisten tekemät lainvoimaisuuskyselyt tulevat siten vaatimaan paljon hallintotuomioistuinten resursseja.

Selvityksessä on ollut tietojärjestelmäyhteyden toteuttaminen siten, että tieto lainvoimaisuudesta voitaisiin saada koneellisesti täytäntöönpanojärjestelmään. Selvitystyö on kuitenkin edelleen kesken ja toteutuksessa on edelleen useita avoimia, tekniseen toteutukseen liittyviä kysymyksiä. Selvää kuitenkin on, että toteutusta ei saada tehtyä lain voimaantuloajankohtaan mennessä.

Tämän vuoksi lainsäädännön tulee jättää avoimeksi se, millaisella teknisellä toteutuksella tieto lainvoimaisuudesta selvitetään. Lainsäädännön tulee mahdollistaa paitsi manuaaliset lainvoimaisuuskyselyt, että tekninen tietojärjestelmäyhteys tai muu tekninen tapa tiedon kulkemiselle eri järjestelmien välillä.

Tuomioistuinvirasto toteaa yhteenvetona, että toteutustavasta riippumatta muutos tulee aiheuttamaan merkittäviä kustannuksia joko henkilötyökustannuksina tai järjestelmän toteutukseen liittyvinä kustannuksina. Näiden kustannusten määrää on kuitenkin tässä vaiheessa mahdotonta arvioida, koska määrittelytyö on edelleen kesken ja toteutustapa avoin.

Ylijohtaja

Pasi Kumpula

Erityisasiantuntija

Inka Grönqvist

Tiedoksi

Tuomioistuinviraston osastonjohtajat

